

29.9.2004

1793/4/03

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Petri Jääskeläinen

Esittelijä: Vanhempi oikeusasiamiehensihteeri Erkki Hännikäinen

JALANKULULLE JA POLKUPYÖRÄILYLLE VARATUN KADUN RAKENTAMINEN

1 KANTELU

Kantelijat ovat 11.8.2003 osoittaneet oikeusasiamiehelle kantelukirjoituksen, jossa nämä arvostelevat Keminmaan kuntaa ja Jokisuun rantaraitin rakentamisesta päättäneitä virkamiehiä siitä, että kyseinen asemakaavassa jalankululle ja polkupyöräilylle varattu katu/tie oli rakennettu ilman hyväksyttyä katusuunnitelmaa ja asukkaita kuulematta.

- - -

3 RATKAISU

3.1 Tapahtumat

Vuonna 1981 vahvistetussa ns. Jokisuun ranta-alueen rakennuskaavassa, joka on maankäyttö- ja rakennuslain voimaan tultua voimassa maankäyttö- ja rakennuslain mukaisena asemakaavana, rakennuskorttelien ja Kemijoen väliin on osoitettu lähivirkistysalue (VL-alue). Tälle lähivirkistysalueelle on osoitettu rannansuuntainen kahdeksan metriä leveä jalankululle ja polkupyöräilylle varattu katu/tie (pp-katu/tie).

Joukko - - - lähialueen asukkaita oli tehnyt vuosina 1995, 1996 ja 2002 aloitteet kyseisen kadun rakentamisesta luopumiseksi ja katualueen poistamiseksi kaavasta. Vuonna 2002 asiassa oli tehty vielä runsaan 250 allekirjoittajan vastaavanlainen aloite. Aloitteet eivät kuitenkaan olleet johtaneet kaavan muuttamiseen.

Jalankulku- ja polkupyörätien katualue oli erotettu kunnalle 6.11.2001 lopetetussa yleisen alueen lohkomistoimituksessa TN:o 2000-686944. Toimituksesta oli valitettu maaoikeuteen, joka oli 22.3.2002 antamallaan tuomiolla hylännyt valituksen. Tuomioon ei ollut haettu valituslupaa, joten se oli saanut lainvoiman.

Tekninen lautakunta, jolle kuuluu katusuunnitelmien hyväksyminen, oli 27.5.2002 § 26 hyväksynyt 2000 euron suuruisen määrärahan käytettäväksi Jokisuun rannan kevyen liikenteen väylän suunnitteluun. Samalla lautakunta oli

päättänyt, että em. kevyen liikenteen väylän toteutus tehdään polkumaisena raivauksena.

Tekninen lautakunta oli 27.5.2003 § 28 hyväksynyt talousarvioon vuodelle 2003 teiden rakentamiseen varattujen määrärahojen käyttösuunnitelman siten, että Jokisuun rantaraitin (800 m) rakentamiseen osoitettiin 13.000 euroa.

Asiakirjojen mukaan katua ryhdyttiin rakentamaan 16.6.2003. Tela-alustainen kaivinkone poisti pintamaat keskimäärin arviolta noin 15 cm:n paksuudelta ja arviolta noin 2,5 metrin leveydeltä. Tämän jälkeen syntyneelle väylälle ajettiin mursketta, joka tasattiin ympäröivän maaston kanssa samaan tasoon. Väylän reunat nurmetettiin. Lopullisen väylän leveydeksi tuli noin 2 metriä.

3.2

Sovellettavat säännökset

Maankäyttö- ja rakennuslain 85 §

Maankäyttö- ja rakennuslain 85 §:ssä on säädetty kadun rakentamisesta:

"Katu rakennetaan kunnan hyväksymän suunnitelman mukaisesti. Katu on suunniteltava ja rakennettava siten, että se sopeutuu asemakaavan mukaiseen ympäristöönsä ja täyttää toimivuuden, turvallisuuden ja viihtyisyyden vaatimukset. Suunnitelmaa laadittaessa on vastaavasti noudatettava, mitä 62 §:ssä säädetään.

Suunnitelmasta säädetään tarkemmin asetuksella."

Maankäyttö- ja rakennuslain 62 §

Maankäyttö- ja rakennuslain 62 §:ssä on säädetty:

"Kaavoitusmenettely tulee järjestää ja suunnittelun lähtökohdista, tavoitteista ja mahdollisista vaihtoehdoista kaavaa valmisteltaessa tiedottaa niin, että alueen maanomistajilla ja niillä, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin kaava saattaa huomattavasti vaikuttaa, sekä viranomaisilla ja yhteisöillä, joiden toimialaa suunnittelussa käsitellään (osallinen), on mahdollisuus osallistua kaavan valmisteluun, arvioida kaavoituksen vaikutuksia ja lausua kirjallisesti tai suullisesti mielipiteensä asiasta."

Maankäyttö- ja rakennusasetuksen 42 §

Maankäyttö- ja rakennusasetuksen 42 §:ssä on säädetty vuorovaikutuksesta katusuunnitelmaa valmisteltaessa:

"Katusuunnitelmaa valmisteltaessa noudatetaan soveltuvin osin, mitä 30 §:ssä säädetään. Mahdollisuus osallistua katusuunnitelman valmisteluun voidaan

kuitenkin järjestää myös asemakaavoituksen tai laajemman aluekokonaisuuden muun suunnittelun yhteydessä."

Maankäyttö- ja rakennusasetuksen 30 §

Maankäyttö- ja rakennusasetuksen 30 §:ssä säädetään muun muassa:

"Maankäyttö- ja rakennuslain 62 §:ssä tarkoitettu tilaisuuden varaaminen osallisille mielipiteensä esittämiseen kaavaa valmisteltaessa voidaan tehdä asettamalla valmisteluaineisto nähtäville ja varaamalla tilaisuus esittää mielipide määräajassa kirjallisesti tai suullisesti taikka erityisessä kaavaa koskevassa tilaisuudessa taikka muulla sopivaksi katsottavalla tavalla. Tässä yhteydessä voivat mielipiteensä esittää myös muut kunnan jäsenet."

Maankäyttö- ja rakennusasetuksen 43 §

Maankäyttö- ja rakennusasetuksen 43 §:ssä on puolestaan säädetty säännöksestä tarkemmin ilmenevällä tavalla katusuunnitelmaehdotuksen asettamisesta julkisesti nähtäville sekä mahdollisuudesta muistutusten tekemiseen.

3.3

Noudatetun menettelyn arviointi

Tekninen lautakunta on todennut antamassaan selvityksessä, että asemakaavassa yleiselle jalankululle ja polkupyöräilylle varatulla katualueella oli jo aikaisemmin ollut käytössä rannansuuntainen reitti siten, että likimäärin alueen puolesta välistä etelään oli kulkenut ajoneuvokelpoinen ns. kärrytie. Pohjoispuolisella osalla yhteys oli ollut polkumainen ja vähemmän käytetty. Osa tontin omistajista oli kunnan mukaan laajentanut piha-alueitaan myös em. jalankulku- ja polkupyörätien aluevarauksen käsittämälle alueelle siten, että alueella ollut polkumainen yhteys oli paikoin peittynyt. Koska alueella ei ollut näkyvää kulkureittiä, tämä oli estänyt myös ranta-alueelle hakeutuvien ihmisten kulkemista. Paine kevyen liikenteen väylän rakentamiseksi oli kasvanut. Tekninen toimisto olikin päättänyt toteuttaa rantaraitin polkumaisena yhteytenä ilman erillistä katusuunnitelmaa, koska rakentamisen ajatuksena oli palauttaa vanhastaan ollut tilanne.

Kunnan ja kantelijoiden tänne toimittaman valokuva- ja videoaineiston perusteella kysymyksessä oli kuitenkin luonnossa muotoutunutta polkua selvästi leveämmän *uuden väylän rakentaminen asemakaavassa jalankululle ja polkupyöräilylle varatulle katualueelle*. Rakentamiseen tuli näin ollen soveltaa kadun rakentamista koskevia maankäyttö- ja rakennuslain ja -asetuksen säännöksiä. Asiaan ei vaikuta nähdäkseni se, että kyseisen jalankulkua ja polkupyöräilyä varten rakennetun kadun leveys oli vain noin kaksi metriä tai että kadun toteutus oli "kevyt". Näillä seikoilla olisi voinut olla merkitystä vain tarvittavan katusuunnitelman sisältövaatimusten kannalta. Kunnalla oli - - - lähialueen asukkaiden aloitteiden perusteella tiedossaan, että asukkaat vastustivat kaavan mukaisen rantaraitin rakentamista, mikä mielestäni vain korosti kadun rakentamista koskevien säännösten noudattamisen tärkeyttä.

Tilanne olisi ollut toinen, jos kysymys olisi esimerkiksi ollut asemakaavan mukaiselle lähivirkistysalueelle (VL) osoitetun ulkoilureitin rakentamisesta tai kunnostamisesta asemakaavan mukaisen käytön edellyttämällä tavalla. Kadun rakentamista koskevia säännöksiä ei tällöin olisi sovellettu. - - -

4

Yhteenveto ja toimenpide

Olen edellä kohdassa 3.3 katsonut, että Jokisuun rantaraitin rakentamiseen tuli soveltaa kadun rakentamista koskevia säännöksiä. Keminmaan kunnan tekninen toimisto on menetellyt virheellisesti, kun se on toteuttanut Jokisuun rantaraitin noudattamatta, mitä maankäyttö - ja rakennuslaissa ja -asetuksessa on säädetty kadun rakentamisesta. Myöskään tekninen lautakunta ei ole tältä osin asianmukaisesti valvonut alaisensa teknisen toimiston toimintaa.

Ottaen huomioon rantaraitin kevyen toteutuksen olennaisesti vähäisempänä väylänä kuin mitä asemakaava olisi sallinut, tyydyn saattamaan vastaisen varalle teknisten palveluiden ja teknisen lautakunnan tietoon käsitykseni teknisen toimiston virheellisestä menettelystä rantaraitin rakentamisessa ja kiinnitän niiden huomiota kadun rakentamista koskevien säännösten noudattamiseen myös jalankululle ja polkupyöräilylle varattujen katujen rakentamisessa.

Lähetän tässä tarkoituksessa jäljennöksen päätöksestäni tekniselle lautakunnalle, jonka tulee saattaa päätökseni myös kunnan teknisten palveluiden tietoon. Jäljennös tästä päätöksestä lähetetään myös kunnanhallitukselle tiedoksi.

- - -